

ДО
ДОЦ. Д-Р ИВАН ИВАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ЗА
ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО
РЕГУЛИРАНЕ

СТАНОВИЩЕ

Относно: Проект на решение за утвърждаване на цени на топлинна енергия и определяне на цени и премии за електрическа енергия, произведена по високоэффективен комбиниран начин от дружества в сектор „Топлоенергетика“, считано от 01.07.2023 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ИВАНОВ,

По повод обявения проект на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР) заявявам категорично становище против планираното повишение на цените на топлинната енергия за битовите клиенти за периода от 1 юли 2023 г. до 30 юни 2024 г.

Поскъпването на парното и топлата вода е неприемливо за гражданите предвид сегашната нестабилна икономическа ситуация в страната, както и възможностите, които нормативната уредба дава на КЕВР за балансиране на интересите на потребителите и дружествата.

Проектът за решение на комисията предвижда увеличение на регулираните цени на топлинната енергия за крайните клиенти на топлофикационните дружества с основно гориво природен газ в диапазона 0,05% - 0,48%. Смятам това за недопустимо особено в условията на силно и продължително понижаване на основния ценообразуващ фактор – цените на природния газ, които съгласно прогнозата на КЕВР ще спаднат средно с 23,82% за следващия регулаторен период.

При поевтиняването на основното гориво е обосновано и логично да се обсъжда намаление на цените на произведената топлинна енергия от природния газ за топла вода и отопление за крайните клиенти, а не ново поскъпване.

Съгласно представените от КЕВР аргументи, запазването на действащите цени на топлинната енергия и повишаването им с части от процента се дължи главно на образувания недовзет приход на дружествата в размер на общо около 276 млн. лв. Сумата е формирана в резултат от натрупаните разлики между прогнозните цени на природния газ и реалните цени на природния газ през настоящия регулаторен период 2022-2023 г.

Това е потвърждение за обективната невъзможност на регулатора да прави реалистични прогнози за движението на основни ценообразуващи фактори за една година напред. Резултатите от регулаторния период 2022-2023 г. за пореден път

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

потвърждават опасенията, които изложих пред КЕВР още през 2020 г. във връзка със засилването на ролята на прогнозните фактори в изменената Наредба № 5 за регулиране на цените на топлинната енергия.

Признатият от КЕВР недовзет приход по дружества е, както следва: за „Топлофикация София“ ЕАД – 191 289 490 лв.; за „ЕВН Топлофикация България“ ЕАД – 24 461 530 лв.; за „Топлофикация - Плевен“ АД – 32 532 550 лв.; за „Топлофикация - Бургас“ АД – 11 798 240 лв.; за „Веолия Енерджи Варна“ ЕАД – 5 949 390 лв.; за „Топлофикация-Враца“ ЕАД – 8 269 080 лв.; за „Топлофикация-ВТ“ АД (Велико Търново) – 910 920 лв.; и за „Топлофикация Разград“ АД – 1 089 290 лв.

Категорично ясно е, че недовзетият приход се дължи изцяло на извънредната ситуация с доставките и с цените на природен газ на европейския пазар, която особено тежко засегна българските потребители на този вид гориво. Без съмнение действащите регулаторни механизми не са настроени за подходяща реакция в условията на енергийни кризи с такава тежест и мащаб. Припомням, че при прогнозна цена на природния газ от обществения доставчик в размер на 114,84 лв./MWh за третото тримесечие на 2022 г., през м. август 2022 г. цената беше 297,89 лв./MWh, а през м. септември 2022 г. достигна историческия си рекорд в България – 353,21 лв./MWh.

С притеснение отбелязвам, че тази реалност изцяло отсъства като фактор в представения доклад за регулаторния преглед на дружествата от сектор „Топлоенергетика“ за периода 01.07.2022 г. – 30.06.2023 г.

Липсва анализ на последиците от енергийната криза в ЕС и в България, поради което не са потърсени и подходящите инструменти за въздействие върху новите регулирани цени, с цел гарантиране на интересите на потребителите.

Така например, при значително по-ниски цени на природния газ за периода от м. декември 2021 г. до м. май 2022 г., топлофикационните дружества получиха държавна подкрепа от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (Фонд СЕС), която беше не само допустима, но и препоръчителна за страните – членки на ЕС. За съжаление тази подкрепа беше преждевременно прекратена още преди цените на природния газ да са достигнали върховите си стойности.

Компенсациите за потребителите на природен газ и за топлофикационните дружества с основно гориво природен газ не бяха подновени през 2022 г. и 2023 г., въпреки възможностите за това в рамките на решения на национално равнище, предвидени в Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета на ЕС от 6 октомври 2022 година относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията.

Смятам, че във връзка с изпълнението на своите правомощия КЕВР можеше да информира законодателната и изпълнителната власт относно необходимостта от осигуряването на такива компенсации за битовите потребители за периода на екстремно високи цени на природния газ през 2022 г., за да не се налага в продължение на още една година да продължават да изплащат последиците от безпрецедентната енергийна криза.

Относно Проектът, ще обърна специално внимание на предложените регулирани цени на топлинна енергия и цени и премии за електрическа енергия,

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

произведена по високоефективен комбиниран начин от „Топлофикация София“ ЕАД за ценовия период 2023-2024 г.

Регулаторът приема, че дружеството следва да получи допълнително през новия период 191 282 000 лв. поради образуван недовзет приход през 2022-2023 г. Тежестта за осигуряване на този финансов ресурс е прехвърлена изцяло върху цените на произвежданата топлинна енергия, касаещи пряко битовите клиенти, докато цената на произвежданата електрическа енергия е намалена с 21,21% при спадане на премията с 9,02%.

Финансовият ефект от това преразпределяне на тежестта е в размер около 53,6 млн. лв., които ще влязат само в сметките на клиентите на топлата вода и парното. Категорично не мога да приема този начин на прехвърляне на тежестта върху сметките на гражданите за следващия едногодишен регулаторен период.

Както е известно, премията за производството на електрическа енергия по високоефективен способ се изплащат от Фонд СЕС. Преглед на Отчета за касовото изпълнение на бюджета на Фонд СЕС към 31.03.2023 г., по последна информация от сайта на Фонда, показва излишък в размер на 245,112 млн. лв. Тази стойност представлява значителен финансов ресурс, който следва да бъде анализиран от гледна точка на неговия потенциал за финансиране отчасти или изцяло на формирания недовзет приход на топлофикационните дружества.

Уважаеми господин Иванов,

Предложеното от КЕВР минимално повишение на цените на топлинната енергия в действителност ще се превърне в значително поскъпване на топлинната енергия за всички клиенти на топлата вода и парното - с малко над 11% от 1 юли 2023 г., поради повишението на ставката на ДДС от 9% на 20%. Така потребителите ще се окажат в абсурдната ситуация при значително намаление на цените на природния газ да заплащат по-високи цени за топлинна енергия, каквито нямаше дори по време на безпрецедентната енергийна криза през 2022 г.

Предвид горното се обръщам към Вас със следните предложения:

1/ Да бъдат разгледани и използвани всички възможности за компенсиране на недовзетия приход на топлофикационните дружества от други източници, вместо през крайните цени на клиентите на топлинна енергия. Смятам за правилно целта за предстоящия регулаторен период да бъде намаление на цените на топлата вода и парното, с цел компенсиране на повишението на ставката на ДДС от 9% на 20%.

2/ Да бъде извършен обстоен анализ на баланса на средствата във Фонд СЕС в съпоставим период до 30.06.2023 г., с оглед обсъждане на възможностите за поемане на тежестта от недовзетия приход на топлофикационните дружества за регулаторния период 01.07.2022 г. – 30.06.2023 г. от Фонда.

3/ Да се анализира внимателно отново възможността за разсрочено компенсиране на разликите между прогнозните и отчетните разходи на дружествата за природен газ - за няколко следващи периода, с цел по-равномерно във времето разпределяне на финансовата тежест за крайните клиенти при

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

изплащането на недовзетия приход на топлофикациите общо в размер около 276 млн. лв.

Използвам случая, за да поставя отново на Вашето внимание и следните теми:

Необходимостта от извършването на обективен и задълбочен анализ на действието на Наредба № 5 за регулиране на цените на топлинната енергия в периода 2020-2023 г. Вярвам, че след извършването на такава оценка е възможно прецизиране на правилата за ценообразуването на топлинната енергия, с цел намаляване на тежестта на прогнозните фактори и по-добро гарантиране на правата на потребителите.

Необходимостта от детайлна оценка на ефектите от прилагането на метода за регулиране на цените в сектор „Топлоенергетика“ - „норма на възвръщаемост на капитала“, който се използва в продължение на повече от 11 години (от 21.02.2012 г.).

От една страна този метод не отчита в достатъчна степен качеството на предоставяните топлоснабдителни услуги на гражданите. От друга страна, дружествата от сектора не отбелязват желаните подобрения на технико-икономически и финансови показатели.

С уважение,

**ПРОФ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА,
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**